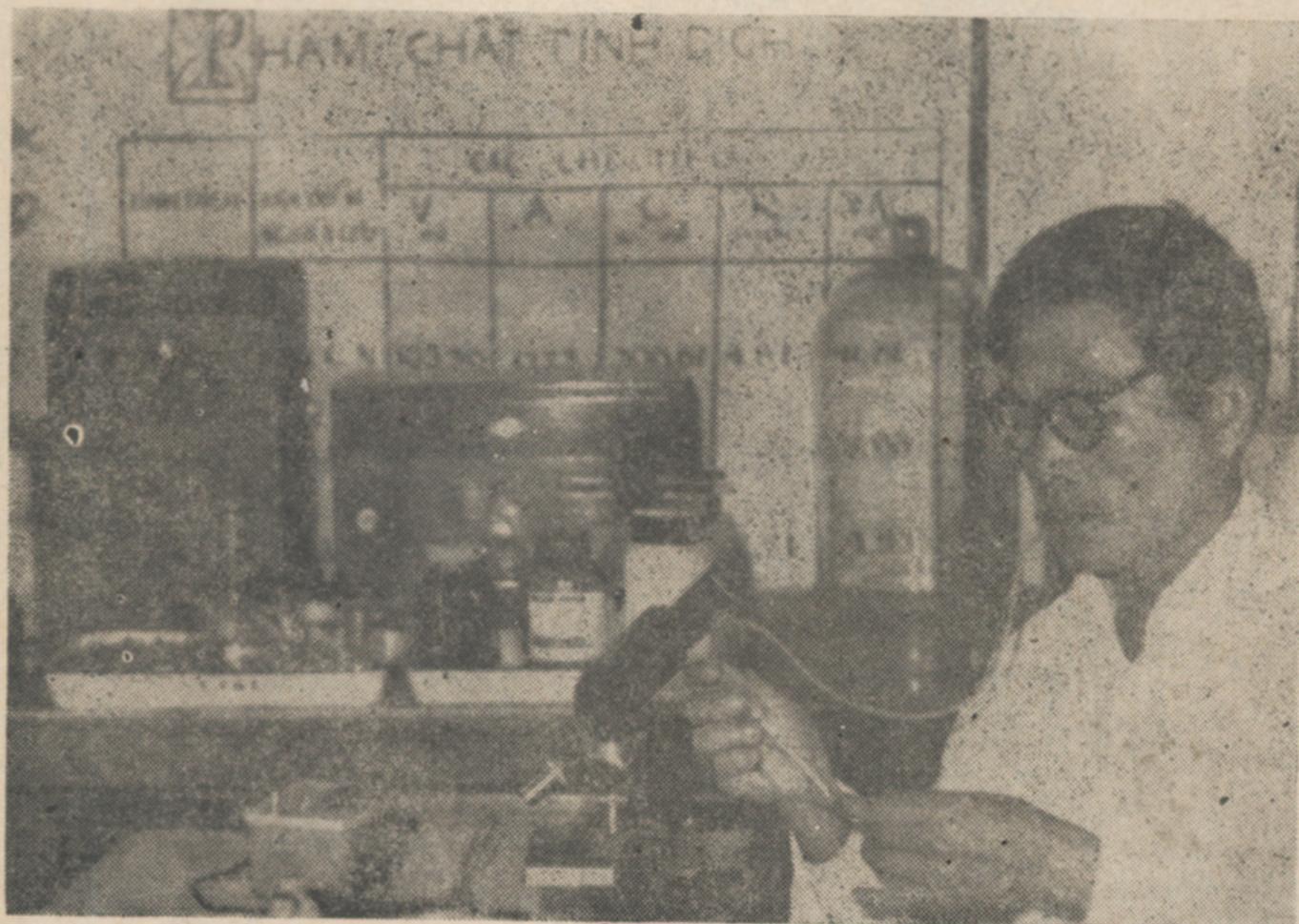

VAI TRÒ CỦA TIÊU CHUẨN HÓA TRONG VIỆC ĐƯA NGÀNH NÔNG NGHIỆP TIẾN LÊN SẢN XUẤT LỚN XÃ HỘI CHỦ NGHĨA

HOÀNG MẠNH TUẤN

HỘI nghị Trung ương Đảng lần thứ II đã đề ra đường lối nhiệm vụ đầy mạnh mẽ ba cuộc cách mạng ở nông thôn và phát triển sản xuất nông nghiệp của nước ta trong giai đoạn mới. Hội nghị đã đề ra nhiệm vụ hàng đầu trên mặt trận kinh tế trong những năm trước mắt là « phát triển vượt bậc sản xuất nông nghiệp, lâm nghiệp, ngư nghiệp, giải quyết cho được vấn đề lương thực thực phẩm, tạo ra những điều kiện vật chất thuận lợi để thực hiện

cùng một lúc hai yêu cầu cơ bản và cấp bách là xây dựng cơ sở vật chất—kỹ thuật của chủ nghĩa xã hội, cải thiện một bước đời sống

Ảnh trên: Tinh dịch gia súc được kiểm nghiệm theo TCVN 1859-76 tại Viện Chăn nuôi—Bộ Nông nghiệp.

Ảnh: XUÂN ĐẠT

vật chất và văn hóa của nhân dân» (1). Để thực hiện nhiệm vụ đó, phải tập trung cao độ lực lượng cả nước, ra sức phấn đấu để « trong vòng vài kế hoạch 5 năm, tạo ra được sự chuyển biến cơ bản trong nền nông nghiệp nước ta theo hướng sản xuất lớn xã hội chủ nghĩa với trình độ tập trung hóa, chuyên môn hóa, hiệp tác hóa ngày càng cao, với cơ sở vật chất—kỹ thuật ngày càng hiện đại, với năng suất lao động và trình độ thâm canh ngày càng tiến bộ, chất lượng sản phẩm ngày càng tốt, giá thành ngày càng hạ, để đáp ứng được yêu cầu về lương thực, thực phẩm và nông sản của toàn xã hội, của sự nghiệp công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa và nâng cao không ngừng đời sống nhân dân » (2).

Tiêu chuẩn hóa giữ một vai trò quan trọng trong việc đảm bảo thực hiện thắng lợi những nhiệm vụ to lớn nêu trên. Nó là phương tiện có hiệu quả để tổ chức lại sản xuất trong nông nghiệp, để đưa nhanh những thành tựu nghiên cứu khoa học, kỹ thuật tiến bộ và kinh nghiệm thực tế vào sản xuất nông nghiệp.

Vai trò của tiêu chuẩn hóa trong việc đưa ngành nông nghiệp lên sản xuất lớn xã hội chủ nghĩa thể hiện trên ba mặt chủ yếu sau đây :

1. Tiêu chuẩn hóa ra những điều kiện thuận lợi để thống nhất hóa, nâng cao chất lượng và hiệu quả sử dụng của các cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ cho việc phát triển ngành nông nghiệp theo hướng sản xuất lớn.

Một trong những hướng quan trọng để nâng cao năng suất lao động trong nông nghiệp là việc đẩy mạnh tốc độ cơ giới hóa ngành nông nghiệp. Thông qua việc đề ra dãy thông số kích thước thống nhất và hợp lý cũng như chỉ tiêu chất lượng phù hợp cho các loại máy móc, thiết bị có liên quan với nhau, tiêu chuẩn hóa giúp cho việc hướng dẫn nhập các thiết bị, máy móc thích hợp cũng như cho việc chỉ đạo tổ chức phân công sản xuất trong nước các máy móc, phụ tùng, công cụ lao động... cần thiết trong các khâu làm đất, khai hoang, thủy lợi, chăm sóc, thu hoạch, vận chuyển, chế biến, bảo quản các sản phẩm nông nghiệp.

Việc tiêu chuẩn hóa các loại phân bón, từ các loại phân hóa học đến các loại phân hữu cơ, sẽ tạo điều kiện đảm bảo sản xuất ra những loại phân bón có chất lượng tốt, hợp lý hóa khâu vận chuyển, bảo quản, sử dụng phân bón, góp phần tác động tích cực tới việc tăng năng suất và chất lượng cây trồng.

Trong công tác bình tuyển, lai tạo, sản xuất, bảo quản các loại giống cây trồng và gia súc, gia cầm, tiêu chuẩn hóa giữ vai trò đặc biệt quan trọng. Các tiêu chuẩn về phân loại

chất lượng giống, về phương pháp thử các chỉ tiêu chất lượng giống, về bảo quản và sử dụng giống v.v... tạo cơ sở thuận lợi cho việc xây dựng hệ thống giống quốc gia, đảm bảo cung cấp cho ngành nông nghiệp các loại cây giống, con giống tốt, có năng suất cao, loại bỏ các loại giống xấu, ngăn ngừa việc thoái hóa giống, giúp cho việc tạo ra những giống mới ổn định và thích hợp với điều kiện nước ta.

Tiêu chuẩn hóa thức ăn trong ngành chăn nuôi cũng là một vấn đề rất quan trọng. Các tiêu chuẩn về nguyên liệu làm thức ăn cho gia súc, gia cầm, về yêu cầu kỹ thuật đối với các loại thức ăn, về phương pháp thử các chỉ tiêu chất lượng của thức ăn cũng như về việc bao gói, ghi nhãn, vận chuyển bảo quản các loại thức ăn cho gia súc, gia cầm sẽ đảm bảo điều kiện tốt để tận dụng các nguồn nguyên liệu khác nhau, chế biến ra các loại thức ăn có tác dụng cao tới năng suất của gia súc, gia cầm, tạo cơ sở thuận lợi để phát triển hệ thống chế biến thức ăn ở mọi cấp, đưa chăn nuôi lên cân đối với trồng trọt và phát triển theo hướng sản xuất lớn.

Tiêu chuẩn hóa cũng có tác dụng tích cực tới việc thúc đẩy phát triển và nâng cao chất lượng sản xuất các loại thuốc, các loại dụng cụ, phương tiện phòng chống sâu bệnh, bảo vệ cây trồng và gia súc, gia cầm, tới việc xây dựng các chuồng trại chăn nuôi, xây dựng thủy lợi, kiến thiết và cải tạo đồng ruộng cũng như tới việc nâng cao chất lượng và hiệu quả sử dụng của các cơ sở vật chất—kỹ thuật khác phục vụ cho ngành nông nghiệp.

2. Tiêu chuẩn hóa có tác động tích cực tới việc cải tiến kỹ thuật nông nghiệp cũng như tới việc cải tiến tổ chức quản lý ngành nông nghiệp, tạo tiền đề cơ bản để đưa nông nghiệp lên sản xuất lớn.

Tiêu chuẩn hóa là phương tiện quan trọng để đưa nhanh kỹ thuật tiến bộ vào ngành nông nghiệp. Các tiêu chuẩn kỹ thuật đề ra những yêu cầu hợp lý, thống nhất cần phải thực hiện trong các khâu kỹ thuật cụ thể của trồng trọt và chăn nuôi như các yêu cầu về kỹ thuật làm đất, gieo trồng, tưới nước, bón phân, làm cỏ, thu hoạch mùa màng, chăm sóc nuôi dưỡng từng loại gia súc, gia cầm v.v...

Trong quá trình đi lên sản xuất lớn, các quy trình kỹ thuật tiên tiến có ảnh hưởng lớn tới năng suất của cây trồng, gia súc, gia cầm, tới chất lượng sản phẩm, tới chi phí lao động trên một đơn vị sản phẩm và hiệu

(1) (2) Tập trung cao độ lực lượng cả nước thực hiện thắng lợi nhiệm vụ phát triển nông nghiệp. Báo Nhân dân số ra ngày 26-8-1977.

quả sản xuất nói chung. Vì vậy việc xây dựng những quy trình kỹ thuật điển hình và tiêu chuẩn hóa chúng cho phép những cơ sở sản xuất có điều kiện giống nhau không mất nhiều công sức thời gian tìm tòi thực nghiệm mà có thể áp dụng ngay những quy trình đã được xác minh là tốt trong thực tiễn để vận dụng thích hợp vào điều kiện của mình để đạt được kết quả tốt trong thời gian ngắn.

Thông qua các tiêu chuẩn kỹ thuật, những yếu tố quan trọng của cách mạng khoa học—kỹ thuật trong nông nghiệp như thủy lợi hóa, cơ giới hóa, hóa học hóa, điện khí hóa cũng như những thành tựu mới về cách mạng sinh học có điều kiện để thâm nhập nhanh chóng và vững chắc vào ngành nông nghiệp, tạo điều kiện cơ bản để làm tốt việc đi vào chuyên canh kết hợp với kinh doanh tổng hợp trên từng vùng, đi vào thâm canh, tăng vụ và bảo vệ, bồi dưỡng, cải tạo đất trên các diện tích canh tác nông nghiệp.

Các tiêu chuẩn kỹ thuật cũng tạo cơ sở để tổ chức lại sản xuất trong ngành nông nghiệp và cải tiến quản lý trong từng hợp tác xã, từng huyện, từng tỉnh, để tiến hành thuận lợi công tác quy hoạch phân vùng nông nghiệp và phân công chuyên môn hóa sản xuất từ phạm vi của một địa bàn hẹp ở từng vùng đến địa bàn chung trong toàn quốc. Các tiêu chuẩn kỹ thuật cũng tạo điều kiện thuận lợi để cải tiến việc xây dựng các kế hoạch dài hạn, ngắn hạn về nông nghiệp cũng như việc xây dựng các chính sách chế độ khuyến khích phát triển sản xuất nông nghiệp.

3. Tiêu chuẩn hóa tạo điều kiện quan trọng để nâng cao sản lượng, chất lượng và hiệu quả sử dụng của các sản phẩm do ngành nông nghiệp sản xuất ra, phục vụ đắc lực cho việc đảm bảo lương thực thực phẩm cho xã hội, cung cấp nguyên liệu cho công nghiệp, tăng nhanh nguồn hàng xuất khẩu.

Nhiệm vụ nâng cao sản lượng năng suất lao động trong nông nghiệp, nâng cao giá trị dinh dưỡng của lương thực thực phẩm, nâng cao khả năng thích ứng tối ưu của các nguyên liệu nông nghiệp trong việc phục vụ cho các ngành công nghiệp, nâng cao giá trị thương phẩm xuất khẩu là những nhiệm vụ cơ bản của ngành nông nghiệp; nhiệm vụ đó chỉ có thể được giải quyết tốt trên cơ sở đầy mạnh công tác tiêu chuẩn hóa các sản phẩm công nghiệp.

Trong giá thành sản phẩm của ngành công nghiệp thực phẩm và công nghiệp chế biến nguyên liệu nông nghiệp, giá trị nguyên liệu thường chiếm trên 60—70%. Do đó hiệu quả của các xí nghiệp trên phụ thuộc vào chất lượng của các sản phẩm trồng trọt và chăn nuôi.

Đặc trưng quan trọng của việc tiêu chuẩn hóa các sản phẩm nông nghiệp là nó liên quan tới các đối tượng sinh vật. Đó là điểm khác biệt quan trọng giữa các sản phẩm nông nghiệp với các sản phẩm công nghiệp. Do đó, trong chất lượng các sản phẩm nông nghiệp, bên cạnh các chỉ tiêu hóa, lý (hàm lượng protit, gluten, mỡ, đường, tinh bột, chất khô, axit hữu cơ, vitamin, chất khoáng, hình dáng, kích thước, màu sắc, độ bền, độ chắc v.v...), còn có các chỉ tiêu sinh học (thời kỳ chín của quả, khả năng sản phẩm để lâu mà không bị giảm chất lượng thực phẩm và chất lượng hàng hóa không bị hủy hoại về sinh lý và bệnh lý thực vật, độ thuần, độ nhiễm sâu bệnh, hàm lượng các vi sinh vật v.v...).

Có hai tính chất đặc trưng liên quan chặt với nhau trong các sản phẩm nông nghiệp là di truyền và biến dị. Chính những tính chất này một mặt xác định các dấu hiệu di truyền về chất (hình thái, sinh hóa, sinh lý...) làm cơ sở cho việc xây dựng nên những tiêu chuẩn thích hợp, mặt khác chúng xác định tính

Lợn giống được giám định phân loại theo TCVN 1280-72 tại trại Thụy Phương, Viện Chăn nuôi—Bộ Nông nghiệp.

Ảnh: XUÂN ĐẠT

thích nghi của các cơ thể và khả năng biến dị của các dấu hiệu về chất của các đối tượng sinh vật, điều này có tạo ra những khó khăn nhất định cho quá trình tiêu chuẩn hóa.

Sở với sản phẩm công nghiệp, các sản phẩm nông nghiệp thường không thuần nhất về các chỉ tiêu chất lượng. Có thể nêu lên những yếu tố chính tác động nhiều tới chất lượng các sản phẩm nông nghiệp là :

- Yếu tố khí hậu và thời tiết.
- Điều kiện thổ nhưỡng.
- Kỹ thuật canh tác và chăn nuôi.
- Các yếu tố tổ chức quản lý và kinh tế...

Từ những đặc điểm nêu trên, trong quá trình tiêu chuẩn hóa các sản phẩm nông nghiệp, cần hết sức chú ý đến những vấn đề sau đây :

- Do các sản phẩm nông nghiệp có sự biến động lớn về chất lượng khi xây dựng tiêu chuẩn cần quy định các chỉ tiêu chất lượng và các mức sao cho có thể đánh giá được toàn bộ sản lượng và tận dụng hợp lý các sản phẩm đó. Cố định một mức chất lượng thường không phù hợp với các đối tượng sinh vật của ngành nông nghiệp, do đó các sản phẩm nông nghiệp nên được phân chia thành nhiều cấp chất lượng.

- Việc phân cấp các yêu cầu về chất lượng nên dựa theo hướng sử dụng của sản phẩm. Chẳng hạn yêu cầu chất lượng đối với dứa quả tươi để xuất khẩu sẽ khác với yêu cầu chất lượng đối với các loại dứa dùng để chế tạo nước dứa. Trong trường hợp này có thể xây dựng nhiều tiêu chuẩn khác nhau theo từng mục đích sử dụng hoặc xây dựng một tiêu chuẩn chung, trong đó đề ra những yêu cầu khác nhau đối với các mục đích sử dụng khác nhau.

- Khi tiêu chuẩn hóa các sản phẩm nông nghiệp làm nguyên liệu cho công nghiệp, điều quan trọng là phải quy định được các chỉ tiêu chất lượng cơ bản đặc trưng cho những ưu điểm công nghệ cơ bản của sản phẩm, ví dụ như hàm lượng đường trong mía để phục vụ cho các nhà máy đường, hàm lượng chất khô trong cà chua để chế biến công nghiệp v.v... Những chỉ tiêu này sẽ là cơ sở để chỉ đạo công tác chọn giống và cải tiến giống, cải tiến quy trình chế biến công nghiệp.

Tiến hành tiêu chuẩn hóa rộng rãi các sản phẩm nông nghiệp sẽ góp phần tích cực để giải quyết những nhiệm vụ quan trọng về nâng cao chất lượng sản phẩm của trồng trọt và chăn nuôi, nâng cao sản lượng và năng suất lao động trong nông nghiệp, cung cấp ngày càng nhiều lương thực thực phẩm cho nhu cầu ngày càng cao của đời sống, tận dụng hợp lý và đúng đắn các nguyên liệu nông nghiệp để chế biến công nghiệp, phục vụ đắc lực cho việc đẩy mạnh xuất khẩu trong thời gian tới.

Qua ba mặt nêu trên, rõ ràng tiêu chuẩn hóa là phương tiện hết sức quan trọng để đảm bảo cho các ngành kinh tế quốc dân có thể phục vụ được tốt cho ngành nông nghiệp, đảm bảo cho ngành nông nghiệp có những tiền đề thuận lợi để đi lên sản xuất lớn, đảm bảo cho các sản phẩm của ngành nông nghiệp sản xuất ra có thể thỏa mãn ở mức cao nhất các nhu cầu của nền kinh tế quốc dân.

Đẩy mạnh tiêu chuẩn hóa trong ngành nông nghiệp sẽ xúc tiến việc khắc phục những nhược điểm của nền sản xuất nhỏ, phân tán với năng suất và chất lượng còn thấp trong ngành nông nghiệp hiện nay, tạo nên phương thức sản xuất mới với những yếu tố tích cực để xây dựng nền sản xuất lớn cho nền nông nghiệp của nước ta. « Tiêu chuẩn hóa kỹ thuật sản xuất đánh dấu một tiến bộ rõ rệt của phương thức sản xuất mới. Người xã viên tham gia sản xuất trong tổ chức sản xuất tập thể sẽ thực hiện một cách nghiêm chỉnh những tiêu chuẩn kỹ thuật, nghĩa là những kỷ luật sản xuất do chính mình đã tham gia xây dựng » (1). Như vậy, tiêu chuẩn hóa không những chỉ tạo tiền đề vật chất - kỹ thuật cho ngành nông nghiệp đi lên sản xuất lớn mà còn có ý nghĩa lớn trong việc xây dựng con người mới, xóa bỏ phương thức làm ăn tùy tiện, lạc hậu để đi vào phương thức làm ăn có kế hoạch, có tổ chức, kỷ luật, trật tự của nền sản xuất mới theo hướng sản xuất lớn xã hội chủ nghĩa.

(1) Trường-Chính : *Xây dựng tiêu chuẩn kỹ thuật để phát triển sản xuất*. Nhà xuất bản Sự thật, — 1962.